

2019-05-09

SPF Tuna-Säter besökte Falu fängelse

Fängelset byggdes mellan åren 1842 till 1848 och togs i bruk i september 1849 och var ett cellfängelse. Cellfängelse innebar att fången hölls helt isolerad från andra fångar. Fångarna vistades 23 timmar i cellen och en timme på rastgården, även där gällde fullständig isolering.

Hit kom nu, i september 1849, 48 fångar som suttit fängslade i Rådhusets fängelsehålor. När de anlände in genom porten till sin nya fängelsevistelse blev de först avlusade och synade för att därefter gå i suckarnas trapp upp till tingsalen för att få veta sitt straff för begånget brott. Fångarna bestod av både kvinnor och män.

Cellerna var små och mörka, det fanns endast ett mindre fönster i cellen som gjorde att det gick att urskilja natt och dag. Årstider och väderlek kunde inte skönjas genom fönstret som dessutom var beläget i takhöjden av cellen. Det fanns dessutom 3 straffceller som var mörka och helt utan fönster.

När Lars-Inge Svartenbrandt, vid 23-års ålder, avtjänade ett straff på Falu fängelse utförde han en rymning genom att lyckas få fast sin regnrock i stängslet mot fängelset och fly över muren. Den gången lyckades han undkomma polisens letande. Därefter utökades stängelhöjden från 3 till 5 meter. Svartenbrandt klarade sitt liv utanför muren den gången för en tid, men som nog många känner till, så återfanns han flera gånger i polisens register efter det.

1960 flyttas kvinnliga brottslingar till Hinseberg och Falu fängelse blev ett fängelse enbart för män.

Efter 147 år som fängelse stängdes Falu fängelse 1995.

År 2000 byggdes fängelset om till vandrarhem och 2005 öppnades museet. År 2018 startade Bed & Breakfastverksamheten.

Dagens guide, Carin Strömbom, berättade om fängelset och guidade oss genom lokalerna där vi fick se celler från dåtid till de celler som idag används av gästerna på vandrarhemmet. Vi fick se en av de ruskiga straffcellerna och som kontrast såg vi också ett litet kyrkorum inom fängelsets väggar. Många var de fångar som lämnat avtryck efter sig i form av fina målade tavlor. Där fanns också brev och vykort att läsa, post som varit adresserade till fångarna från nära och kära. Det fanns även beslagttaget gods från cellerna i form av knivar, gafflar ja, till och med en tandborste som modifierats om till, för fången, något tänkbart verktyg för skadegörelse eller liknande.

Mycket nöjda med vår proffsiga guidning avslutades dagens besök i fängelset.

Text och bilder. På bild guide och fångvaktare.

Laila Andersson

